

af Uretfærdighed med Hensyn til denne Sag. Det ærede Medlem for Middelfart (Lohmann) gjorde ganske vist Forsøg i den Retning, idet han sagde, at der var en Mand, der maatte sælge sit Materiale for en lav Pris til Kommunen, medens han kunde faa saa og saa meget mere for det ved at sende det ind til Odense By. Men det ærede Medlem bemærkede tillige, at der var Materiale nok. Altsaa for en Mand, der har en stor Grusgrav liggende, er denne ganske uproductiv og har ingen Værdi, saa længe den ikke benyttes; Vejvæsenet er en saa stor Køber, at det i Virkeligheden sætter det i Værdi, længe før der ellers vilde være Tale om det. Jeg kan derfor, som jeg udtalte før, fuldtud være enig i, at det høje Ting bør raade Bod paa den Uret, der kunde tænkes begaaet, men jeg kan ikke være enig i, at man skærer alle over een Kam og siger, at der skal ydes Betaling for Materialet uden Hensyn til, om det er noget værd eller ikke.

J. Hage: Jeg har været ganske enig med de ærede Herrer, der have ment, at et saadant Lovforslag er rigtigt og nødvendigt af Retfærdighedsgrunde. Samtidig dermed har jeg ligesom ærede Medlemmer i Udvalget ogsaa set, at Kommunerne meget let kunde overbebyrdes, hvis der ikke blev taget Kauteler i saa Henseende. § 4 er jo affatteth derefter, saaledes at der ingen Tvivl kan være om, at den vil i høj Grad begunstige de Tendenser, der maatte være til, at holde Lodsejernes overdrevne Krav nede. Altsaa hvad selve Lovforslaget og dets Formulering angaar, er jeg ganske enig i, at det i og for sig er et retfærdigt og rigtigt Lovforslag. Naar der derimod er Spørgsmaal om Opportuniteten, om det belejlige Øjeblik, tilstaar jeg, at jeg ikke er saa uenig med det ærede Medlem for Holbæk Amts 3dje Valgkreds (Jørgensen). Naar man skal raade Bod paa gammel Uretfærdighed, gælder det i høj Grad om at gribe det rette Øjeblik. Naar vi for Eksempel i dette Tilfælde fik gennemført de Skattelove, som Jordens Besiddere med Rette kunne gøre Fordring paa, ville Jordbrugerne heller ikke indvende noget imod, at der vedtoges andre Love som, selv om de maatte bebyrde Kommunerne i en eller anden Retning, dog maatte siges at tilfredsstille Retfærdighedens Krav. Men hvis vi, sammen med at man nægter Jordbrugerne en hel Række Love — hvad enten det nu kommer af, at man siger: De Spørgsmaal ere uløselige, eller vi kunne

ikke løse dem, eller af, at man siger: Vi ville ikke bære de Byrder, som i saa Henseende ere nødvendige, naar vi skulle have løst dette Skattespørgsmaal — hvis vi saa samtidig dermed give dem en Present, som, selv om den mange Steder ikke vil virke særlig tyngende, dog mange Steder vil blive ret følelig, saa vilde jeg ikke anse det for heldigt. Der er jo nemlig ingen Tvivl om, at Kommunerne, adskillige Steder, hvor de hidtil have haft det gratis, ville komme til at betale, og selv om det ogsaa er et mindre Beløb, er der dog ingen Tvivl om, at de, naar de skulle bruge det i store Masser, ville komme til at mærke det. Altsaa naar der er Tale om Opportuniteten, siger jeg, at en slig Lov maa komme efter andre, som først have rehabiliteret det retfærdige Standpunkt i det store og hele, inden man raader Bod paa en slig Uretfærdighed, som dog saa at sige har Aarhundreders Hævd, og hvis Ophævelse mange Steder vil føles som en ny Uretfærdighed. Jeg kan derfor kun sige at man meget vel kan behandle dette Lovforslag. Jeg tror, det er naaet saa vidt, som man fornuftigvis kan vente, navnlig er man i § 4 gaaet en fornuftig Mellemvej mellem den rene Ekspropriation til fuld Værdi og Tagen uden Erstatning. Man bør arbejde paa Forslaget med det for Øje, at det kan blive til Lov, naar der vises Jordbruget Retfærdighed med Hensyn til Skattefordelingen; men at komme med det som en eneste Present til Jordbruget, vil jeg ikke være med til.

Bluhme: Jeg kan ikke nægte, at jeg fastholder det Standpunkt, jeg ved tidligere Lejligheder har indtaget over for dette Lovforslag, og det er det, at jeg er meget betænkelig ved et saadant Lovforslag. Gammel Hævd, den bestaaende Ret, giver Kommunen Ret til at tage det Materiale, den behøver inden for sin egen Grænse, hvor der, vel at mærke, ikke af Ejeren i Forvejen er lagt Beslag paa dette Materiale til eget Brug. Den Mand, der har aabnet en Grusgrav, fordi han har Brug for den, har Ret til den, og Kommunen kan ikke tage den fra ham uden Erstatning. Men hvor der henligger Grus og slikt Materiale uden Spor af Værdi for Ejeren, har Kommunen Ret til at tage det fornødne Materiale mod at give fuld Erstatning for den Skade, der gøres. Det eneste, som jeg mener, den bestaaende Lovgivning mangler, er tilstrækkelig tydelige Bestemmelser om, hvorledes denne Erstatning for forvoldt Skade skal bestemmes.